

REGIONALE
BELONINGSVERSCHILLEN
BIJ DE POLITIE?

- eindrapport -

Drs. N. van den Berg
Dr. C. van Rij

Amsterdam, oktober 2007
Regioplan publicatienr. 1609

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: 020 - 5315315
Fax : 020 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan
Beleidsonderzoek in opdracht van de
Nederlandse Politie Bond.

REGIONALE BELONINGSVERSCHILLEN BIJ DE POLITIE?

Voorliggende notitie geeft de resultaten weer van het onderzoek naar regionale beloningsverschillen bij de politie. Dat wil zeggen dat we op basis van de onderzoeksbevindingen antwoord geven op de vraag of het mogelijk en zinvol is regionale beloningsverschillen te overwegen, om zo tegemoet te komen aan objectieve verschillen in kosten van het levensonderhoud. In het onderzoek staan drie vragen centraal:

1. Wat is een werkbare/zinnige definitie van de term 'regionale inkomensverschillen'?
2. Welke databronnen en data zijn in de secundaire analyse bruikbaar voor de vaststelling van regionale verschillen in de kosten van levensonderhoud?
3. In hoeverre geven regionale verschillen in de kosten van levensonderhoud aanleiding tot de invoering van regionale toeslagen op het inkomen van politieagenten?

Voordat we antwoord geven op deze vragen, bakenen we eerst het begrip levensonderhoud af. Vervolgens maken we de regionale spreiding in de kosten van het levensonderhoud inzichtelijk. Daarnaast hebben we op een rijtje gezet wat bekend is over regionale beloningsverschillen in Nederland.

1 Wat verstaan we onder kosten van levensonderhoud?

In de Van Dale wordt levensonderhoud gedefinieerd als 'onderhoud, verzorging en voeding van personen'. Dit is een breed begrip dat verdere afbakening behoeft. Voor het onderzoek is gekeken naar:

- huur- en kooplasten;
- gemeentebelastingen
- de kosten van levensmiddelen;
- kosten van woonverzekeringen;
- parkeertarieven;

In tabel 1 is een overzicht gegeven van de verschillende bronnen waarmee we deze kosten van het onderhoud in kaart brengen. Het Woononderzoek Nederland¹ is het meest uitgebreid en omvat alle data die relevant zijn voor het berekenen van verschillen in de woonlasten. De woonlasten van huurders en eigenaar-bewoners zijn als volgt berekend. Bij huurders van een woning is de basishuur verminderd met huurtoeslag. Bij eigenaar-bewoners zijn bij de berekening van de woonuitgaven de volgende posten betrokken: (+) de bruto hypotheeklasten (rente, aflossing en levensverzekeringspremie), (+) erfpacht,

¹ Woon Onderzoek Nederland 2006, Onderzoeksdocumentatie module Woningmarkt, ABF research Delft, Uitgevoerd in opdracht van het ministerie van VROM, februari 2007.

(+) opstalverzekering, (+) het eigenaarsgedeelte onroerendgoedbelasting, (-) de rijksbijdrage eigen woningbezit en (+/-) effecten in de sfeer van de inkomstenbelasting en premieheffing volksverzekering door renteaftrek, erfpacht, huurwaardeforfeit en rijksbijdrage eigen woningbezit. Er is geen rekening gehouden met onderhoudskosten. Daarnaast gelden voor zowel huurders als eigenaren van een koopwoning dat ze heffingen aan openbaar publieke lichamen dienen af te dragen zoals OZB, reinigingsheffing, rioolrecht, verontreinigingsheffing, ingezetenenomslag en omslagheffing.

De data van het Woononderzoek is representatief voor de Nederlandse bevolking.² Daarnaast bevat het woononderzoek verschillende regio-indelingen waaronder een indeling naar politieregio's. In de volgende paragraaf zullen we een berekening van de gemiddelde woonlasten naar politieregio's geven.

Als wordt gekeken naar andere bronnen dan achten wij het niet zinvol om in de definiëring van levensonderhoud, de kosten van levensmiddelen mee te nemen. De Nederlandse supermarkten hanteren een landelijke prijs, waardoor een blik soep van Unox in Groningen en Limburg bij dezelfde supermarkt hetzelfde prijskaartje heeft.

Verder stellen we voor om de kosten van verzekeringen ook niet mee te nemen. Landelijk gezien zijn de verschillen voor kosten van woongerelateerde verzekeringen (inboedel, opstal en dergelijke) namelijk niet groot, aldus een woordvoerder van FBTO.³ Voor het vaststellen van de premies wordt gekeken naar schadelastgegevens, dat wil zeggen hoe vaak er in een bepaalde regio iets wordt geclaimd. Hierbij wordt gekeken naar criminaliteitsstatistiek (inbraak), het voorkomen van brand en de kans op schade door storm of overstroming. Het klimatologische aspect in het bepalen van de premiehoogte heeft onder andere tot gevolg dat de woonverzekeringen in de vier grote steden op het landelijk gemiddelde liggen omdat het risico voor overstroming in deze steden kleiner is dan in de kustplaatsen (dat compenseert voor het hogere criminaliteitsrisico).

Kortom, er zijn regionale verschillen voor woonverzekeringen, maar deze verschillen zijn klein. Derhalve stellen wij voor deze niet mee te nemen in de berekening van verschillen in woonlasten.

Verschillen in parkeertarieven tussen de verschillende regio's zijn lastig in kaart te brengen omdat de informatie per gemeente beschikbaar zijn en niet op een centraal punt zijn opgeslagen. Extra complicerend is dat de parkeer-

² Er zijn 62.000 personen geïnterviewd in de periode van augustus 2005 tot en met februari 2006. Door weging op persoonskenmerken en huishoudensamenstelling kunnen representatieve uitspraken voor de Nederlandse samenleving worden gedaan.

³ Als het indexcijfer voor het gemiddelde 100 is, dan is de goedkoopste regio 80 en de duurste regio 120. Als een woonverzekering 100 euro op jaarbasis kost, dan zijn er regio's waar 80 euro op jaarbasis wordt betaald en regio's waar 120 euro wordt betaald. Omgerekend naar maandbasis zijn de verschillen ongeveer 4 euro per maand $(120-80/12=4)$.

tarieven per wijk kunnen verschillen. Het meest recente vergelijkende beleids- onderzoek naar parkeertarieven dateert uit 2002 en had als focus de impact van de eurotransitie op de tarieven. Via de site van Parkeren in de stad⁴ is een overzicht opgenomen van parkeertarieven in het centrum van enkele grote steden in Nederland (zie tabel B1-1 in de bijlage). Hieruit blijkt dat in het centrum van Amsterdam, Rotterdam en Utrecht het parkeren aanzienlijk duurder is dan in andere grote steden in het land. Hierbij moet wel worden gezegd dat men ook dagkaarten kan kopen en er is een verschil in hoeveel uur men per dag betaald moet parkeren. In sommige steden is dat alleen tijdens kantoortijden, in andere op alle dagen van de week van 9 tot 24 uur.

Voor een vergelijking van de tarieven van parkeervergunningen is een overzicht van de tarieven voor de duurste en goedkoopste vergunningen voor de G15 naast elkaar gezet (zie tabel B1-2 in de bijlage). Wat opvalt is dat er grote verschillen in prijzen zijn tussen het centrum van de stad en de wijken aan de rand van de stad. Dit kan oplopen tot €400,- per maand. Qua regionale verschillen is er geen duidelijke lijn te vinden in de tarieven. In de Randsteden is een parkeervergunning niet duurder dan in de steden in de rest van het land. Doordat het lastig is een lijn te vinden in regionale verschillen in parkeertarieven hebben wij deze niet meegenomen in een vergelijking tussen regio's. De kosten zijn evenwel dermate hoog en afhankelijk van de werkplek dat een tegemoetkoming voor parkeerkosten voor individuele werknemers die niet met het openbaar vervoer naar hun werk kunnen reizen, alleszins redelijk lijkt (zie ook paragraaf 5).

Tabel 1 Overzicht onderzochte bronnen

Bron	Bevat	Bijzonderheden
WoON 2006	Huur- en kooplasten inclusief gemeentelijke belastingen	Bestand reeds in bezit van Regioplan en representatief voor Nederlandse bevolking
COELO	Gemeentelijke belastingen	Gemiddelde lasten voor zowel eenpersoons- als meerpersoons-huishoudens per deelgemeente
Consumentenbond	Gemeentelijke belastingen	Wordt alleen landelijk gepubliceerd – het is niet duidelijk of er ook een bestand is
NVM	Prijzen vijf type koopwoningen	Recent, NVM regioindeling
Mercer Cost of Living Survey	Kosten van het levens- onderhoud inclusief levensmiddelen	Geschikt voor internationale vergelijking voor berekening housing allowance organisaties die expats/ gedetacheerden in dienst hebben
COELO	Parkeertarieven	Verouderd (2002), gericht op

⁴ Zie: <http://www.parkerenindestad.nl> Deze organisatie biedt een marktplaats voor te huren en te kopen parkeerplaatsen, alsmede een vergelijking van uurtarieven in enkele grote steden in Nederland.

Bron	Bevat	Bijzonderheden
		gevolgen van de komst van de euro
Parkeren in de stad	Parkeertarieven	Een vergelijking van uurtarieven in enkele grote steden in Nederland en ook vergelijking vergunningen van G15.
Verschillende verzekeraars	Tarieven woonverzekeringen	Verschilt weinig naar regio

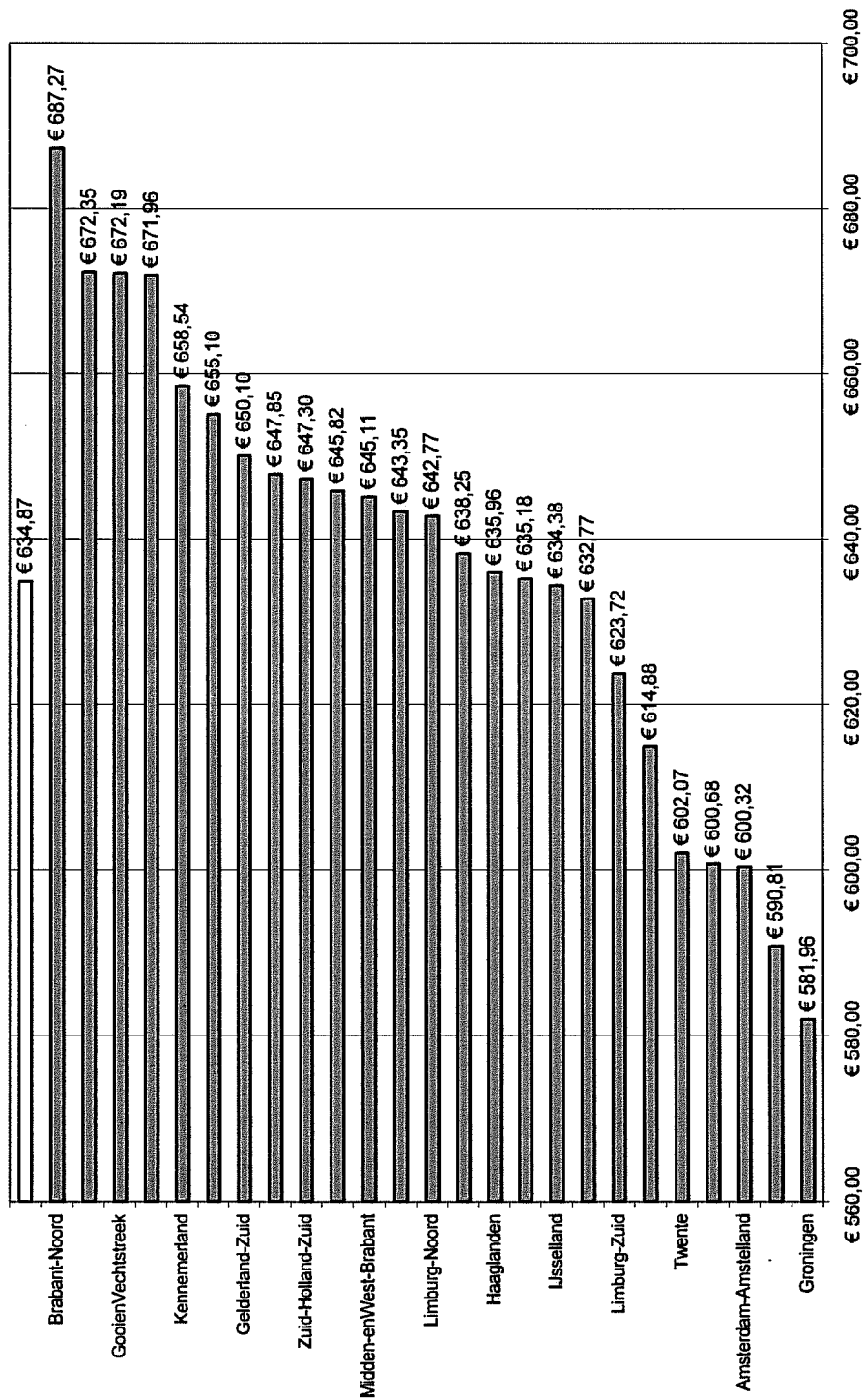
* Omdat we deze data niet geschikt vonden voor het doel van dit onderzoek hebben we niet verder uitgezocht wat de kosten van de data zijn.

2 Zijn er regionale verschillen in woonlasten?

De vraag of het zinvol is om regionale beloningsverschillen te overwegen, beantwoorden we aan de hand van een analyse van regionale verschillen in woonlasten op basis van gegevens uit het Woononderzoek Nederland 2006.

Gemiddeld zijn de woonlasten in Nederland € 634,87 per maand. Groningen is de regio met de laagste lasten (€ 581,96). Brabant-Noord is de regio met de hoogste lasten (€ 687,27). Tussen de regio met de laagste lasten en de hoogste lasten zit een verschil van € 105,- per maand. Zie figuur 1 voor een overzicht van de gemiddelde woonlasten per maand voor de 25 politieregio's.

Figuur 1 Totale woonlasten in euro per maand (politieregio's)

Bron: Woononderzoek Nederland 2006 (bewerkte data).

Als we de totale woonlasten opsplitsen in netto kooplasten, netto huurlasten en bijkomende woonlasten, dan krijgen we het volgende beeld (zie ook tabel 2). In de regio Amsterdam-Amstelland zijn de netto koopuitgaven het hoogst (€ 588,03) en in Groningen het laagst (€ 409,89). Het verschil tussen de duurste en de goedkoopste koopregio is € 178,- per maand. Qua netto huurlasten is Hollands Midden het duurst (€ 394,02) en Groningen wederom het minst duur (€ 314,85). Het verschil tussen de duurste en de goedkoopste huuregio is € 79,- per maand. Amsterdam is het minst duur wat betreft totaal bijkomende woonkosten (€ 177,48) en Drenthe is het duurst (€ 232,98). Het verschil tussen het minimum en het maximum is € 55,-.

Tabel 2 **Overzicht woonlasten in euro per maand (politieregio's)**

	Netto koopuitgaven (bruto uitgaven - fiscaal effect)	Netto huur (basishuur - huurtoeslag)	Totaal bijkomende woonlasten	Totaal woonlasten
Amsterdam-Amstelland	€ 588,03	€ 368,87	€ 177,48	€ 600,32
Brabant-Noord	€ 513,31	€ 389,43	€ 224,12	€ 687,27
Brabant-Zuidoost	€ 506,03	€ 377,13	€ 220,69	€ 672,35
Drenthe	€ 446,98	€ 338,23	€ 232,98	€ 638,25
Flevoland	€ 498,94	€ 371,18	€ 206,82	€ 655,10
Friesland	€ 417,49	€ 325,35	€ 212,19	€ 590,81
Gelderland-Midden	€ 487,46	€ 369,38	€ 201,48	€ 635,18
Gelderland-Zuid	€ 501,23	€ 371,16	€ 209,18	€ 650,10
Gooi en Vechtstreek	€ 558,90	€ 359,69	€ 213,45	€ 672,19
Groningen	€ 409,89	€ 314,85	€ 216,67	€ 581,96
Haaglanden	€ 510,55	€ 386,25	€ 196,02	€ 635,96
HollandsMidden	€ 503,62	€ 394,02	€ 192,48	€ 647,85
IJsselland	€ 458,58	€ 363,02	€ 218,30	€ 634,38
Kennemerland	€ 524,71	€ 383,10	€ 196,58	€ 658,54
Limburg-Noord	€ 445,05	€ 359,01	€ 232,13	€ 642,77
Limburg-Zuid	€ 455,05	€ 362,56	€ 216,16	€ 623,72
Midden- en West-Brabant	€ 470,01	€ 363,65	€ 221,49	€ 645,11
Noord- en Oost-Gelderland	€ 474,86	€ 366,54	€ 211,57	€ 643,35
Noord-Holland-Noord	€ 467,39	€ 357,28	€ 211,02	€ 632,77
Rotterdam-Rijnmond	€ 476,29	€ 359,71	€ 196,74	€ 600,68
Twente	€ 417,70	€ 329,04	€ 224,94	€ 602,07
Utrecht	€ 525,89	€ 385,20	€ 211,27	€ 671,96
Zaanstreek-Waterland	€ 486,87	€ 369,91	€ 214,45	€ 645,82
Zeeland	€ 441,23	€ 337,50	€ 215,65	€ 614,88
Zuid-Holland-Zuid	€ 484,32	€ 367,95	€ 218,64	€ 647,30
Landelijk gemiddelde	€ 483,00	€ 365,50	€ 208,99	€ 634,87

Bron: Woononderzoek Nederland 2006 (bewerkte data)

De gemiddelde woonlasten die zijn beschreven, hebben betrekking op een breed scala aan inkomens. Het ligt echter voor de hand dat mensen met een hoger inkomen, hogere woonlasten hebben dan mensen met een laag inkomen. Volgens het NIBUD is de gemiddelde 'verstandige' besteding aan woonlasten⁵ in Nederland ongeveer een derde deel van het netto huishoudeninkomen.

⁵ Woonlasten omvat in deze definitie uitgaven voor huur/hypotheek, energie en water, en de gemeentelijke heffingen voor de woning.

Daarom is een nadere analyse gemaakt aan de hand van een indeling van het netto besteedbaar huishoudinkomen per maand in drie groepen⁶:

- €1230,- tot €1530,-;
- €2000,- tot €2300,-;
- €2850,- tot €3050,-.

Het netto besteedbaar huishoudinkomen⁷ bestaat uit het inkomen uit arbeid, winst uit onderneming en inkomen uit uitkeringen en sociale verzekeringen (pensioen, lijfrente, alimentatie c.q. bijstandsverhaal). Ook wordt als inkomen meegeteld: de kinderbijslag, het spaarloon, de vakantietoeslag, de ziektefondspremie (van werknemer en werkgever) / zorgtoeslag, de tegemoetkoming van de werkgever in de ziektekosten, gratificaties, vaste winstdeling en tantièmes. In het huishoudinkomen telt mee het inkomen van het hoofd van het huishouden, de eventuele partner en van leden van het huishouden.

In tabel 3 is een overzicht van de totale woonlasten voor de drie inkomensklassen voor Nederland weergegeven. De hoogste inkomensklasse heeft beduidend hogere totale woonlasten per maand. Dit geldt voor zowel netto koop-, huur- en overige woonlasten. Gemiddeld geeft iemand uit de hoogste inkomensklasse €174 euro per maand meer uit aan woonlasten dan iemand uit de laagste inkomensklasse.

Tabel 3 **Overzicht woonlasten in euro per maand naar netto huishoudeninkomensklassen (totaal Nederland)**

	Netto kooppuitgaven		Totaal	
	(bruto uitgaven - fiscaal effect)	Netto huur (basishuur - ihs)	bijkomende woonlasten	Totaal woonlasten
	(euro/maand)	(euro/maand)	(euro/maand)	(euro/maand)
€1230-€1530	€ 385,73	€ 354,38	€ 180,31	€ 542,80
€2000-€2300	€ 416,98	€ 437,82	€ 213,39	€ 638,68
€2850-€3050	€ 484,37	€ 478,29	€ 233,66	€ 716,90

Voor het bepalen van regionale verschillen in woonlasten hebben we voor ieder van de drie inkomensgroepen de verschillen in kaart gebracht (zie tabellen B1-3 tot en met B1-5 in de bijlage). In de laagste inkomensklasse zien we dat minder vaak een woning wordt gekocht en in de hogere inkomensklassen wordt minder vaak gehuurd. Voor de laagste inkomensklasse zijn de woonlasten het hoogst in de regio Brabant-Zuidoost (€ 579,72). Amsterdam-Amstelland is het goedkoopste (€ 507,17). Voor de middenste inkomensklasse zien we de hoogste woonlasten in Utrecht (€ 678,89) en de laagste in Groningen (€ 592,63). Voor de hoogste inkomensklasse zien we de hoogste woonlasten in Flevoland (€ 780,57) en de laagste en Noord- en Oost-Gelderland (€ 644,82). De regionale verschillen zijn het grootste voor de

⁶ De indeling in deze groepen is gebaseerd op de salaristabellen van politieambtenaren.

⁷ Definitie van VROM.

hoogste inkomensklasse: een verschil van ruim €135,- per maand. In tabel 4 is een vergelijking van de regio's met de hoogste en laagste woonlasten per inkomenscategorie aangegeven.

Tabel 4 Vergelijking duurste en goedkoopste regio naar inkomensklasse (totale woonlasten)

	€1230-€1530	€2000-€2300	€2850-€3050
Regio met de laagste totale woonlasten	€ 507,17 (Amsterdam-Amstelland)	€ 592,63 (Groningen)	€ 644,82 (Noord- en Oost-Gelderland)
Regio met de hoogste totale woonlasten	€ 579,72 (Brabant-Zuidoost)	€ 678,89 (Utrecht)	€ 780,57 (Flevoland)
Verskil in netto woonlasten per maand tussen de duurste en goedkoopste regio	€ 72,55	€ 86,26	€ 135,75

Kortom, er is sprake van verschillen in de kosten van het huren of kopen van een woning voor de verschillende politieregio's. De verschillen variëren van €72,- per maand voor de laagste inkomensklasse tot €135,- per maand voor de hoogste inkomensklasse. De verschillen in huurlasten en bijkomende woonlasten (gas, licht, water, gemeentebelastingen et cetera) zijn minder groot tussen de verschillende regio's en de verschillende inkomensklassen. Dit is niet verrassend omdat er een landelijke standaard is voor het waarderen van (sociale) huurwoningen⁸ en voor bijkomende lasten zoals gas, licht en water. Energiebedrijven maken geen regionaal onderscheid in prijzen. Nederland kent geen landelijke koopwoningmarkt: vraag en aanbod komen op regionaal niveau bij elkaar. Verschillen in kooplasten worden voornamelijk bepaald door de woningvoorraad en de grondprijs, die nationaal gezien sterk uiteenlopen. Daarnaast staat natuurlijk het budget van de koper centraal. Iemand met een hoger inkomen koopt gemiddeld een duurder huis dan iemand met een lager inkomen.

3 Zijn er regionale toeslagen op basis van woonlasten?

Nederland is niet bekend met een systeem van regionale beloningsverschillen. Een scan van enkele cao's in de collectieve sector⁹ leert ons dat kosten voor woon-werkverkeer, verhuiskosten, vergoeding dubbele woonlasten en extra vergoeding voor het opknappen van het huis (inrichting) in het arbeidsvoorwaardenpakket zijn opgenomen. Van een regionale toeslag op basis van woonkosten is in deze cao's geen sprake. Er zijn de afgelopen jaren wel

⁸ VROM Woningwaarderingssysteem.

⁹ CAO VO 2005-2006, Arbeidsvoorwaardenbeleid sector Defensie 2007-2008 en CAR-UWW (Gemeenten).

discussies geweest over een zogenaamde Randstadtoeslag met name in de zorgsector en het onderwijs.

Geen Randstadtoeslag voor verplegenden en verzorgenden

Minister Borst ziet niets in het idee om verplegenden en verzorgenden in de vier grote steden extra te belonen. Geld dat voor de zorg is bedoeld, mag niet worden aangewend om de problematiek van de grote steden op te lossen, schrijft de minister vandaag aan de Tweede Kamer. De brief geeft antwoord op vragen van Kamerlid Oudkerk over de arbeidsproblemen in de Randstad. Bij de verdeling van het geld wordt al ingecalculeerd waar de grootste arbeidsmarkttekorten te verwachten zijn, schrijft de minister. De grote steden hebben daar al extra van geprofiteerd.

Bron: Nieuwsbericht, 21 februari 2002

Randstadtoeslag gaat niet door

Het College Tarieven Gezondheidszorg (CTG) heeft een verzoek om een zogenoemde '**Randstadtoeslag**' voor zorginstellingen in de vier grote steden afgewezen. Het verzoek van het Platform Samenwerkende Zorginstellingen Grote Steden om werknemers van instellingen in de grote steden per maand met 250 gulden extra te belonen, krijgt geen steun van het Tarievenorgaan. Het CTG vindt dat compensatie van kosten die te maken hebben met arbeidsmarktproblematiek zich niet moet beperken tot de vier grote steden. Het CTG stelt zich niet onwelwillend op tegenover extra compensatie. Dit kan echter niet worden betaald uit bestaande budgetten; er zal extra geld voor moeten komen. Over het algemeen krijgt echter regionale differentiatie in budgettering, waardoor werknemers in de Randstad iets extra's zouden kunnen krijgen, **geen prioriteit van het CTG. De instellingen in de grote steden hebben te maken met een groot personeelsverloop, hoog ziekteverzuim en veel vacatures die moeilijk te vervullen zijn.** Een extra toelage van 250 gulden per maand per werknemer zou de spanning van de arbeidsmarkt kunnen halen. Voor de 120.000 zorgwerknemers in de grote steden, zou dit neerkomen op een totaalbedrag van 360 miljoen.

Bron: Zorgvisie, datum onbekend (vermoedelijk 2002)

In augustus 2007 gaf de heer Bert Verdijk van APV in een interview met AT5 aan dat er organisaties in Amsterdam zijn die een Randstadtoeslag aan hun medewerkers toekennen. Navraag bij de heer Verdijk leverde geen namen van bedrijven op.¹⁰ Mogelijk dat er organisaties in Nederland zijn die hun medewerkers in de Randstad meer belonen dan hun medewerkers elders in het land. RegioPlan is hier in ieder geval niet mee bekend.

Een kijkje over de grens leert ons dat werkgevers in steden zoals Londen en Dubai hun medewerkers een housing allowance geven, omdat het leven in deze steden aanzienlijk duurder is dan in andere delen van het land.¹¹ Deze toeslag zien de organisaties in deze steden als een belangrijke niet-verplichte secundaire arbeidsvoorwaarde. In de VS hebben organisaties in hun arbeidsvoorwaardenbeleid veelal afspraken opgenomen over cost-of-living

¹⁰ De heer Verdijk wenste niet mee te werken aan dit onderzoek.

¹¹ Aldus Hetty Visee, senior onderzoeker Arbeid bij RegioPlan, die enkele jaren als Benefits Analyst voor de HayGroup onderzoek op dit terrein heeft gedaan.

adjustments (COLAs) als werknemers naar andere delen van het land verhuizen. Dit kan bestaan uit simpelweg het verhogen van het primaire loon tot het helpen met het betalen van de hypotheek dan wel een aanbataling op een koophuis.¹²

Het Mercer Cost of Living survey (zie ook tabel 1) vergelijkt de kosten van het levensonderhoud van verschillende wereldsteden waaronder Amsterdam. Dit onderzoek is vooral geschikt voor het berekenen van een extra vergoeding voor werknemers van internationale organisaties die in het buitenland worden gedetacheerd (zgn. expats). De systematiek die wordt gehanteerd is niet geschikt voor gebruik in Nederland, omdat een groot deel van de kosten van het levensonderhoud zijn gebaseerd op de verschillen in kosten van levensmiddelen tussen de verschillende landen. Zoals reeds aangegeven in paragraaf 1.1 kent Nederland een landelijke prijsstelling voor levensmiddelen in supermarkten.

Wat betreft een systematiek voor het bepalen van gemeentelijke woonlasten levert een COELO-onderzoek¹³ het volgende beeld. Belastingtarieven blijken lager te liggen naarmate rechtse partijen sterker zijn vertegenwoordigd in de gemeenteraad. Verder stelt COELO dat linkse partijen in het algemeen voorstander van een hoger voorzieningenniveau zijn, en dat kost (belasting)geld. Daarnaast blijkt dat belastingtarieven sterk afhangen van tarieven bij naburige gemeenten. Als bij buurgemeenten de OZB-tarieven gemiddeld tien procent hoger liggen, ligt het eigen tarief gemiddeld drie tot vier procent hoger. Men noemt als reden het optreden van politieke maatstafconcurrentie. Bestuurders zijn huiverig om af te wijken van wat elders gebruikelijk is, omdat zij daarvoor kunnen worden afgestraft bij de verkiezingen.

Kortom, we kunnen de systematiek voor een regionale toeslag op basis van verschillen in woonkosten dus niet afkijken bij andere Nederlandse sectoren.

4 Wel of geen regionale toeslag?

Er is vastgesteld dat er regionale verschillen in woonlasten zijn. Deze kunnen oplopen tot €135,- per maand. De vraag is nu: is het mogelijk en zinvol om op basis van deze regionale verschillen in woonlasten een regionale toeslag op het primaire salaris van medewerkers van de politie toe te kennen? Deze vraag is niet eenvoudig met een ja of nee te beantwoorden. Er zijn allerlei overwegingen die in de beslissing kunnen meewegen. Een dergelijk systeem moet ons inziens voldoen aan de volgende voorwaarden¹⁴:

¹² Bron: Worldwide ERC.

¹³ Bron: Tax mimicking and yardstick competition among local governments in the Netherlands, Maarten Allers, COELO and University of Groningen. J. Paul Elhorst, University of Groningen, Revised version, February 2005.

¹⁴ Deze punten en onderstaande bespreking zijn mede op basis van de interviews met de politiekorpsen in Amsterdam-Amstelland, Gelderland-Zuid en Groningen tot stand gekomen.

- rechtvaardig en objectief;
- transparant, eenvoudig en lage kosten.

Rechtvaardig en objectief

De basis van een systeem voor een regionale toeslag is dat deze rechtvaardig en objectief is. Dat wil zeggen dat werknemers die wonen in regio's met hogere woonlasten hiervoor kunnen worden gecompenseerd. De werknemers die in deze regio werken, maar wonen in een goedkopere regio, krijgen de woonlastentoeslag niet. Bepaalde regio's zijn minder aantrekkelijk voor werknemers om te werken, daar de kosten van het levensonderhoud hoger zijn. Deze verschillen in regionale woonlasten komen tot stand in een 'woningmarkt' van vraag en aanbod. Dit is echter geen volledig vrije (regionale) markt. In huurprijzen en huurverhogingen heeft de centrale overheid nog een flinke vinger in de pap. Daarnaast zagen we dat verschillen tussen gemeentelijke lasten ook deels politiek worden beïnvloed.

Transparant, eenvoudig en lage kosten

Een systeem voor regionale toeslagen moet transparant en eenvoudig zijn. Dit betekent dat helder is hoe toeslagen op basis van regionale verschillen kunnen worden berekend. We hebben laten zien dat er tussen politieregio's verschillen zijn. Hiermee is nog niet het uiteindelijke compensatiebedrag bepaald. Voor de uitvoering is het vanzelfsprekend dat een en ander eenvoudig is. Uiteindelijk zijn de korpsen niet gebaat bij een extra administratieve last en extra kosten.

Samengevat beoordelen we een systeem op basis van woonlasten als volgt:

criterium	Oordeel	Afweging
Rechtvaardig	+	Werknemers die wonen in een regio met hogere lasten kunnen hiervoor worden gecompenseerd
Objectief	-/+	Woonlasten zijn indicatie voor verschillen maar staan ook ter discussie
Transparant	+	
Eenvoudig	+	
Lage kosten	+	

5 Tot slot

Uit dit onderzoek blijkt dat er in Nederland regionale verschillen zijn in de woonlasten. Op basis van deze verschillen kan de politie besluiten een regionale toeslag voor woonlasten toe te kennen. Er is geen bestaande systematiek voor regionale toeslagen op basis van woonkosten in Nederland. Dat betekent dat de politie zelf een systematiek zal moeten ontwikkelen (de grenswaarde bepalen en het niveau).

RegioPlan heeft een aantal aandachtspunten voor het opstellen van een systematiek.

- Zoals aangegeven dient deze systematiek eenvoudig uit te stralen. HR-professionals van korpsen hebben geen behoefte aan een ingewikkelde formule die allerlei additionele administratieve lasten oplevert.
- Het systeem moet goed te onderhouden zijn, dat wil zeggen dat wijzigingen in de woonsituatie van de medewerker eenvoudig tot een herberekening van de toeslag kan leiden.
- De toeslag is bij voorkeur een vast bedrag (dus niet een percentage van het inkomen, want dit zou betekenen dat werknemers met een hoger inkomen ook een hogere toeslag krijgen).
- De toeslag wordt bij voorkeur maandelijks uitgekeerd en niet een keer per jaar. Dit omdat de werknemers tijdig over het geld kunnen beschikken en dit naar eigen inzicht kunnen besteden.
- Voor werknemers die niet met het openbaar vervoer naar het werk kunnen reizen, kan in de regionale toeslag ook een element voor tegemoetkoming voor parkeerkosten worden opgenomen als de werkgever geen parkeerplaats ter beschikking stelt / kan stellen.

BIJLAGE
Tabel B-1 Overzicht tarieven parkeervergunningen (bedrag in € per maand)

Gemeente	Duurste vergunning	Goedkoopste vergunning
Amsterdam	€ 26,17	€ 2,67
Rotterdam	€ 19,15	€ 8,89
Den Haag	€ 8,93	€ 5,53
Utrecht	€ 12,34	€ 3,67
Almelo	€ 24,25	€ 1,43
Arnhem	€ 8,75	€ 8,75
Breda	€ 5,80	€ 5,80
Deventer	€ 11,58	€ 5,00
Eindhoven	€ 9,83	€ 8,00
Enschede	€ 12,92	€ 4,25
Groningen	€ 3,68	€ 3,68
Helmond	€ 30,00	€ 10,00
Hengelo	€ 10,45	€ 10,45
s Hertogenbosch	€ 11,62	€ 2,37
Leeuwarden	€ 13,33	€ 1,04
Maastricht	€ 16,25	€ 2,29
Nijmegen	€ 20,70	€ 4,31
Tilburg	€ 8,61	€ 4,83
Zwolle	€ 11,75	€ 4,17

Bronnen: websites van verschillende gemeenten en telefonische informatie van gemeenten.

Tabel B-2 Uurtarief losse parkeerkaarten in centrum van de stad

Gemeente	Uurtarief in centrum van de stad
Amsterdam	€ 4,60
Rotterdam	€ 4,25
Utrecht	€ 3,85
Den Haag	€ 2,40
Haarlem	€ 2,30
Den Bosch	€ 2,00
Leeuwarden	€ 2,00
Zwolle	€ 2,00
Maastricht	€ 1,90
Arnhem	€ 1,80
Groningen	€ 1,70
Middelburg	€ 1,70
Assen	€ 0,85
Lelystad	€ 0,85

Bron: www.parkerenindestad.nl

Tabel B1-3 Overzicht woonlasten in euro per maand naar politieregio's voor de inkomensklasse €1230 tot en met €1530 netto per maand*

	Netto koopuitgaven (bruto uitgaven - fiscaal effect) (euro/maand)	Netto huur (basishuur - ihs) (euro/maand)	Totaal bijkomende woonlasten (euro/maand)	Totaal woon- lasten (euro/ maand)
Groningen	€ 325,21	€ 327,26	€ 195,32	€ 521,74
Friesland	€ 353,78	€ 331,45	€ 187,34	€ 526,68
Drenthe	€ 356,31	€ 346,39	€ 194,18	€ 543,58
IJsselland	€ 389,92	€ 356,16	€ 180,81	€ 546,42
Twente	€ 333,54	€ 315,69	€ 197,80	€ 518,46
Noord- en Oost-Gelderland	€ 423,17	€ 367,28	€ 181,13	€ 568,60
Gelderland-Midden	€ 420,46	€ 365,79	€ 177,46	€ 560,23
Gelderland-Zuid	-	€ 358,50	€ 179,24	€ 539,16
Utrecht	€ 434,22	€ 362,74	€ 176,50	€ 557,02
Noord-Holland-Noord	-	€ 358,50	€ 170,63	€ 547,08
Zaanstreek-Waterland	-	€ 355,34	€ 170,99	€ 539,85
Kennemerland	€ 415,66	€ 400,01	€ 175,38	€ 579,72
Amsterdam-Amstelland	-	€ 339,78	€ 159,73	€ 507,17
Gooi en Vechtstreek	-	-	-	-
Haaglanden	€ 381,50	€ 353,32	€ 172,08	€ 532,56
HollandsMidden	€ 391,80	€ 365,72	€ 160,35	€ 533,06
Rotterdam-Rijnmond	€ 389,86	€ 343,36	€ 181,69	€ 532,60
Zuid-Holland-Zuid	-	€ 344,11	€ 183,60	€ 554,62
Zeeland	€ 343,53	€ 335,55	€ 185,51	€ 523,85
Midden- en West-Brabant	€ 391,78	€ 354,23	€ 190,10	€ 553,49
Brabant-Noord	-	€ 375,80	€ 194,76	€ 577,28
Brabant-Zuidoost	-	€ 400,08	€ 185,84	€ 579,38
Limburg-Noord	-	€ 356,66	€ 196,82	€ 571,32
Limburg-Zuid	-	€ 377,94	€ 187,67	€ 547,53
Flevoland	-	€ 346,45	€ 183,08	€ 554,21

Bron: Woononderzoek Nederland 2006 (bewerkte data)

* Regio's met minder dan vijftig waarnemingen zijn niet opgenomen.

Tabel B1-4 Overzicht woonlasten in euro per maand naar politieregio's voor de inkomensklasse €2000 t/m €2300 netto per maand*

	Netto koopuitgaven (bruto uitgaven - fiscaal effect) (euro/maand)	Netto huur (basishuur - ihs) (euro/maand)	Totaal bijkomende woonlasten (euro/maand)	Totaal woonlasten (euro/maand)
Groningen	-	-	€ 233,42	€ 592,63
Friesland	€ 364,25	-	€ 230,72	€ 598,97
Drenthe	€ 377,64	-	€ 247,44	€ 629,53
IJsselland	€ 394,50	€ 422,80	€ 224,53	€ 628,87
Twente	€ 367,24	€ 407,65	€ 229,41	€ 610,12
Noord- en Oost-Gelderland	€ 429,98	€ 430,31	€ 212,69	€ 642,80
Gelderland-Midden	€ 390,57	€ 436,51	€ 202,43	€ 610,23
Gelderland-Zuid	€ 478,50	-	€ 211,65	€ 675,77
Utrecht	€ 466,76	€ 476,68	€ 207,89	€ 678,89
Noord-Holland-Noord	€ 397,62	-	€ 224,05	€ 626,19
Zaanstreek-Waterland	-	-	€ 223,54	€ 673,27
Kennemerland	€ 423,92	€ 431,62	€ 190,51	€ 618,75
Amsterdam-Amstelland	€ 563,49	€ 437,67	€ 182,95	€ 663,68
Gooi en Vechtstreek	-	-	-	-
Haaglanden	€ 447,00	€ 461,27	€ 187,40	€ 642,27
HollandsMidden	€ 412,75	€ 460,22	€ 188,65	€ 623,53
Rotterdam-Rijnmond	€ 448,69	€ 437,12	€ 200,98	€ 643,36
Zuid-Holland-Zuid	€ 468,83	-	€ 222,77	€ 665,03
Zeeland	€ 395,26	€ 401,56	€ 225,55	€ 622,38
Midden- en West-Brabant	€ 375,61	€ 416,16	€ 222,99	€ 614,85
Brabant-Noord	€ 438,75	-	€ 215,12	€ 657,56
Brabant-Zuidoost	€ 417,99	€ 466,07	€ 217,26	€ 651,82
Limburg-Noord	€ 398,59	-	€ 257,43	€ 657,64
Limburg-Zuid	€ 415,49	-	€ 217,74	€ 659,86
Flevoland	€ 407,68	-	€ 201,50	€ 629,64

Bron: Woononderzoek Nederland 2006 (bewerkte data)

* Regio's met minder dan vijftig waarnemingen zijn niet opgenomen.

Tabel B1-5 Overzicht woonlasten in euro per maand naar politieregio's voor de inkomensklasse €2850 t/m €3000 netto per maand*

	Netto koopuitgaven (bruto uitgaven - fiscaal effect) (euro/maand)	Netto huur (basishuur - ihs) (euro/maand)	Totaal bijkomende woonlasten (euro/maand)	Totaal woonlasten (euro/maand)
Groningen	€ 448,81	-	€ 248,38	€ 707,86
Friesland	€ 434,17	-	€ 236,52	€ 680,08
Drenthe	€ 460,97	-	€ 261,71	€ 717,88
IJsselland	€ 461,44	-	€ 243,95	€ 716,24
Twente	€ 418,69	-	€ 256,66	€ 675,81
Noord- en Oost-Gelderland	€ 417,70	-	€ 228,86	€ 644,82
Gelderland-Midden	€ 504,86	-	€ 219,47	€ 721,92
Gelderland-Zuid	-	-	€ 231,13	€ 702,66
Utrecht	€ 505,43	-	€ 228,67	€ 734,24
Noord-Holland-Noord	€ 475,66	-	€ 232,11	€ 699,79
Zaanstreek-Waterland	-	-	-	-
Kennemerland	€ 503,17	-	€ 214,97	€ 709,28
Amsterdam-Amstelland	-	-	€ 206,57	€ 743,68
Gooi en Vechtstreek	-	-	-	-
Haaglanden	€ 560,16	€ 511,06	€ 227,99	€ 773,86
HollandsMidden	€ 473,17	-	€ 208,36	€ 686,55
Rotterdam-Rijnmond	€ 457,38	€ 443,59	€ 223,71	€ 676,97
Zuid-Holland-Zuid	-	-	-	-
Zeeland	€ 475,30	-	€ 237,05	€ 707,32
Midden- en West-Brabant	€ 464,63	-	€ 245,54	€ 709,48
Brabant-Noord	-	-	€ 231,47	€ 754,84
Brabant-Zuidoost	€ 503,87	-	€ 262,31	€ 768,18
Limburg-Noord	-	-	-	-
Limburg-Zuid	-	-	€ 248,45	€ 750,95
Flevoland	€ 567,78	-	€ 225,92	€ 780,57

Bron: Woononderzoek Nederland 2006 (bewerkte data)

* Regio's met minder dan vijftig waarnemingen zijn niet opgenomen.